

AFRIKANSK SVINPEST - HAR MARKNADEN FÖR VILDSVINSKÖTT PÅVERKATS?

Enkätundersökning
genomförd i november 2023

Med syfte att ge konsumenter större
tillgång till och utbud av vildsvin som
livsmedel.

Afrikansk svinpest – har marknaden för vildsvinskött påverkats?

Den 6 september 2023 konstaterades för första gången någonsin ett fall av afrikansk svinpest (ASF) i Sverige.

På uppdrag av Jordbruksverket och Vildsvinspaketet genomförs en undersökning om utbrottet av afrikansk svinpest har påverkat marknaden för svenskt vildsvinskött. Undersökningen innehåller även frågor om vildsvinsmarknadens utveckling framåt och vilka insatser som behöver göras för att öka efterfrågan av vildsvinskött.

Målgrupperna för undersökningen var vilthanteringsanläggningar (VHA), detaljhandeln, gårdsbutiker, restauranger/konferensanläggningar samt grossister som hanterar vildsvinskött.

Undersökningen genomförd november 2023 av
Lotta Hermansson
Projektledare Vildsvinspaketet
(Det Lilla Extra i Enköping AB)
lotta@lottahermansson.se
076-128 38 63

Sammanfattning

Den här undersökningen visar att ASF har påverkat marknaden för svenskt vildsvinskött i relativt låg omfattning.

Initialt upplevde flera av målgrupperna oro och vissa förändringar. När utbrottet inte har spridit sig utanför Fagerstaområdet har marknaden i de flesta fall återgått till det normala.

Det finns undantag där vissa målgrupper har upplevt mer kännbara förändringar.

Det finns skillnader mellan de olika målgrupperna där restauranger och några grossister har märkt störst förändring.

Hantering av utbrottet har fått mycket beröm i undersökningen.

I den här undersökningen har det även ställts frågor om vildsvinsmarknadens utveckling framåt och vilka insatser som behöver göras för att öka efterfrågan av vildsvinskött.

Det finns en viss optimism för framtiden exempelvis tror 30% av de tillfrågade i undersökningen att marknaden för vildsvinskött kommer att öka. För att öka marknaden efterfrågas samarbete mellan alla led i processen från jägare till konsument. Tillgången på vildsvinskött behöver en bättre balans för att kunna möta efterfrågan. Mer information och marknadsföring behövs för att kunna skapa efterfrågan av vildsvinskött från konsument.

Balans av tillgång av vildsvinskött ligger i fokus för hela undersökningen.

Innehåll

Afrikansk svinpest - har marknaden för vildsvinskött påverkats?	2
Sammanfattning.....	3
Bakgrund	5
Genomförande av undersökningen	7
Resultat	8
Finns någon förändring av efterfrågan av vildsvinskött efter ASF?	8
Har ASF inneburit några problem för er verksamhet?	9
Får ni några kommentarer eller reaktioner gällande ASF från gäster eller kunder?.....	10
Hur resonerar VHA om utbrottet av ASF?	11
Agerar ni på något sätt för att upprätthålla marknaden för vildsvinskött i er verksamhet?	12
Hur tror ni att utvecklingen för vildsvinskött på marknaden kommer att se ut framåt?	13
Hur tror ni att utvecklingen för vildsvinskött på marknaden kommer att se ut framåt?" 20 svarande av 22 tillfrågade.	13
Vilka insatser tycker ni behövs för att upprätthålla eller öka efterfrågan på vildsvinskött?	14
Slutsatser.....	16
Bilagor	16

Bakgrund

Vildsvinskött är en närproducerad livsmedelsresurs som finns tillgänglig året om. Genom att äta vildsvinskött väljer man ett hållbart livsmedel, med ett relativt lågt klimattryck och nyttigt val som blir en välsmakande måltid på våra tallrikar.

I april 2020 delade dåvarande regeringen ut medel i ett så kallat vildsvinspaket, med flera uppdrag till Jordbruksverket, Livsmedelsverket, länsstyrelserna och Statens veterinärmedicinska anstalt.

Vildsvinspaketets syfte är att ge konsumenterna större tillgång till och utbud av vildsvin som livsmedel. Vildsvinspaketet är en del av den nationella livsmedelsstrategin vars mål är att skapa en långsiktigt hållbar och konkurrenskraftig livsmedelskedja.

En tidigare genomförd nationell kartläggning av vildsvinsköttets väg från jägare och vilthanteringsanläggningar (VHA) till butik och konsument ligger till grund för den här undersökningen. Den kartläggningen är ett treårigt projekt i Vildsvinspaketet med start 2022. Målgrupperna och kontaktpersonerna i denna undersökning har valts från det projektet.

Den här undersökningen ska visa om marknaden för vildsvinskött har påverkats av utbrottet av ASF. Den ska också belysa frågor om vildsvinsmarknadens utveckling framåt och vilka insatser som behöver göras för att öka efterfrågan av vildsvinskött.

Afrikansk svinpest

Afrikansk svinpest är en allvarlig virussjukdom som drabbar tamgrisar och vildsvin. Nästan alla av de infekterade djuren dör inom 5-10 dagar. Människor eller andra djurslag kan inte bli smittade.

Smittspridning kan ske via direktkontakt mellan djur eller genom indirekt överföring via till exempel personer, transportbilar, redskap med mera.

Sjukdomen har sin ursprungliga utbredning i Afrika söder om Sahara, men har under senare år fått en kraftigt ökad spridning. Afrikansk svinpest har sedan 2007 etablerat sig i bland annat Kaukasus och Ryssland, och förekommer sedan 2014 även i ett flertal länder i EU.

Under september 2023 upptäcktes det första fallet i Sverige, på vildsvin i Fagerstatrakten.

Läs mer om Afrikansk svinpest

<https://www.sva.se/vilda-djur/vildsvin/sjukdomar-hos-vildsvin/djursjukdomar-a-o/afrikansk-svinpest>

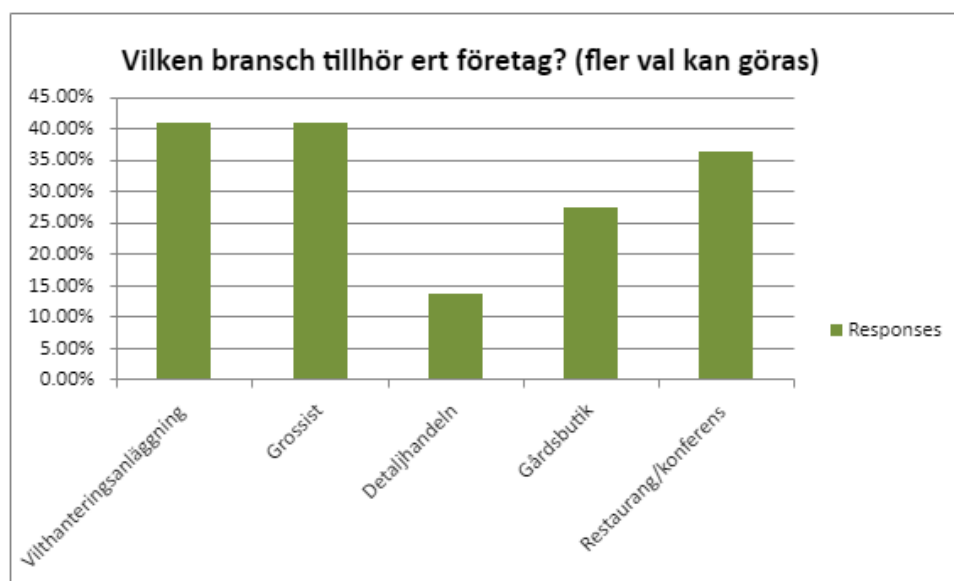
Genomförande av undersökningen

En enkät skapades i enkätverktyget Monkey Survey och skickades ut till ett urval kontaktpersoner i de olika målgrupperna via e-post. Därefter följdes svaren upp per telefon med ett flertal av kontakterna.

Kontaktpersoner är personer med ansvarsposter, ofta på centrala avdelningar i företagen. Dessa personer finns listade från tidigare projekt i Vildsvinspaketet. Av 35 tillfrågade svarade 22 företag.

Enkäten innehåller frågor om ASF:s eventuella påverkan på marknaden för vildsvinskött samt generella frågor om framtiden för vildsvinskött på den svenska marknaden.

Här ser vi fördelningen av svar från de tillfrågade målgrupperna.

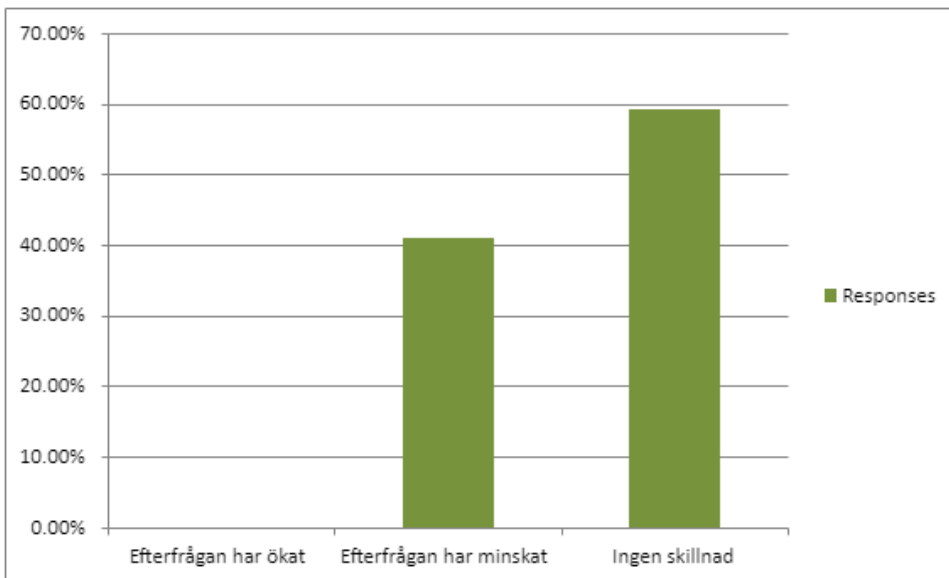

"Vilken bransch tillhör ert företag?" 34 svar av 22 tillfrågade.
Fler svar kunde anges på frågan.

Enkäten bilaga 1

Resultat

Finns någon förändring av efterfrågan av vildsvinskött efter ASF?

"Ser ert företag någon förändring av efterfrågan av vildsvinskött sedan utbrottet av ASF?"
22 svarande av 22 tillfrågade.

	Efterfrågan har ökat	Efterfrågan har minskat	Ingen skillnad
VHA	0%	33%	67%
Grossist	0%	56%	44%
Detaljhandeln	0%	0%	83%
Gårdsbutik	0%	50%	50%
Restaurang	0%	63%	38%

Tabellen illustrerar föregående diagram, fördelat per målgrupp

59% av de tillfrågade anger att de inte har märkt någon förändring av efterfrågan på vildsvinskött efter utbrottet av AFS.

41% har märkt någon form av förändring men flera anger att förändringarna skedde initialt och att efterfrågan därefter har återgått till det normala. Man kände också oro i samband med utbrottet.

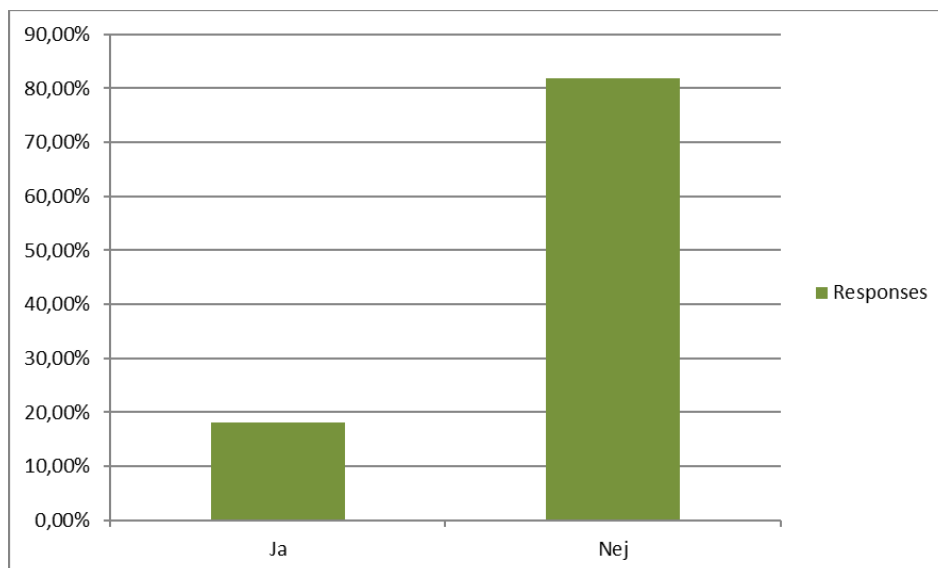
Det finns ett fåtal som menar att de har haft större förändringar.

I ovanstående tabell kan man utläsa att grossister och restauranger har märkt störst förändring samtidigt som detaljhandeln inte har märkt några förändringar alls.

I kommentarerna till frågan finns de som märkt en positiv effekt och ökat intresse för vildsvinskött. Ordet vildsvin har nämnts så mycket i media så att det skapar en viss nyfikenhet hos konsumenter.

Kommentarer - Se bilaga 2

Har ASF inneburit några problem för er verksamhet?

"Har ASF inneburit några problem för er verksamhet??"
22 svarande av 22 tillfrågade.

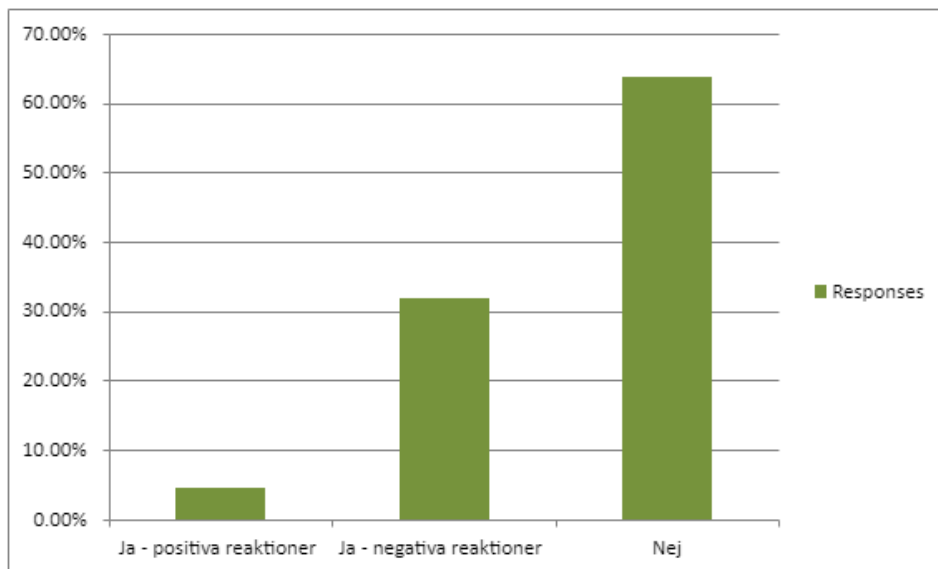
82% av de tillfrågade har inte upplevt några problem i sina verksamheter med anledning av ASF.

18% har upplevt någon form av problem. Det kan handla om att man inte har avsättning för volymer som man åtagit sig att köpa eller att planerade kampanjer har ställts in, vilket gör att det blir svårare att bli av med produkterna.

Utbrottet har skapat en osäkerhet och ett förtroendetapp för vildsvinskött.

Kommentarer - Se bilaga 2

Får ni några kommentarer eller reaktioner gällande ASF från gäster eller kunder?

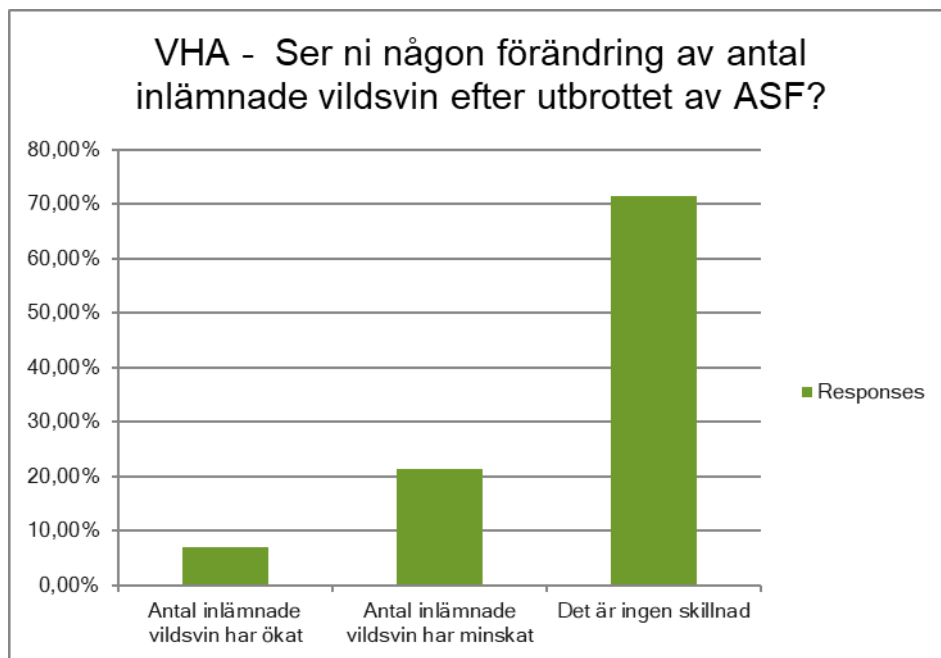

“Får ni några kommentarer/reaktioner gällande ASF från gäster/kunder?”
22 svarande av 22 tillfrågade.

63% av de som svarande har inte fått några kommentarer eller reaktioner från kunder eller gäster.

I de fall man har fått reaktioner handlar det om oro eller okunskap. Man frågar tex om köttet är farligt och hur sjukdomen smittar. Vid de tillfällena har man kunnat informera och prata för köttet och i många fall kunnat vända kunden eller gästen på ett positivt sätt.

Kommentarer - Se bilaga 2

“VHA - Ser ni någon förändring av antal inlämnade vildsvin efter utbrottet av ASF? 14 svarande

Frågan om hur ansvariga personer på VHA resonerar om utbrottet av ASF ställdes specifikt till den målgruppen i undersökningen.

När det gäller antalet inlämnade vildsvin till VHA efter utbrottet så har de flesta inte märkt någon skillnad mot tidigare. 21% har dock märkt en mindre nedgång.

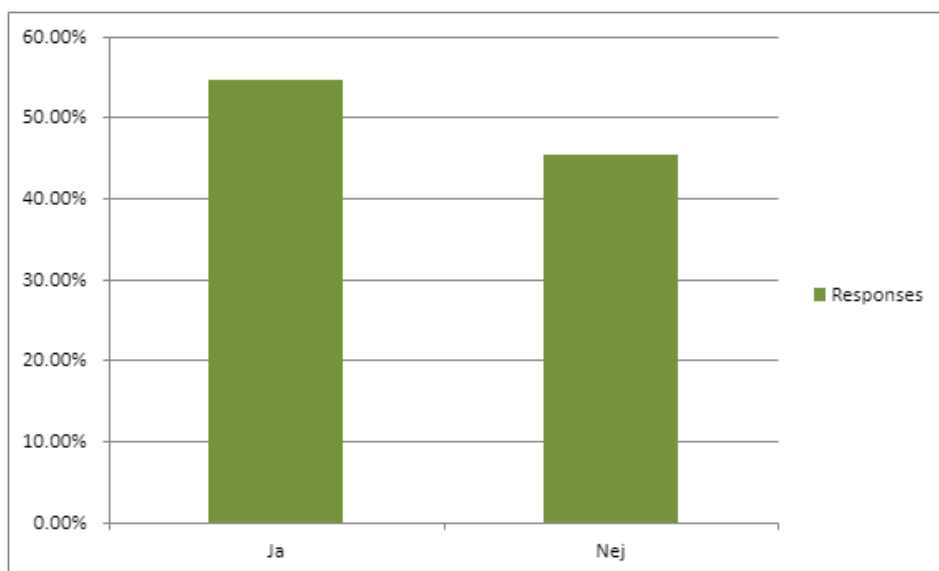
Ansvariga personer på VHA tror att så länge området för utbrottet är begränsat till Fagersta så kommer det inte att påverka deras verksamhet nämnvärt. Om smittan sprids eller bryter ut på någon annan plats kommer naturligtvis allt att se annorlunda ut.

Det inträffade har skapat bra tänk kring smittskydd i alla led och startat arbete med att se över soptippar i andra delar av landet, vilket är positivt.

Ansvariga personer på VHA berömmar myndigheterna för hur arbetet kring utbrottet har hanterats.

Kommentarer - Se bilaga 2

Agerar ni på något sätt för att upprätthålla marknaden för vildsvinskött i er verksamhet?

"Agerar ni på något sätt för att upprätthålla marknaden för vildsvinskött i er verksamhet?"
20 svarande av 22 tillfrågade.

55% av de tillfrågade menar att de agerar aktivt för att upprätthålla marknaden för vildsvinskött.

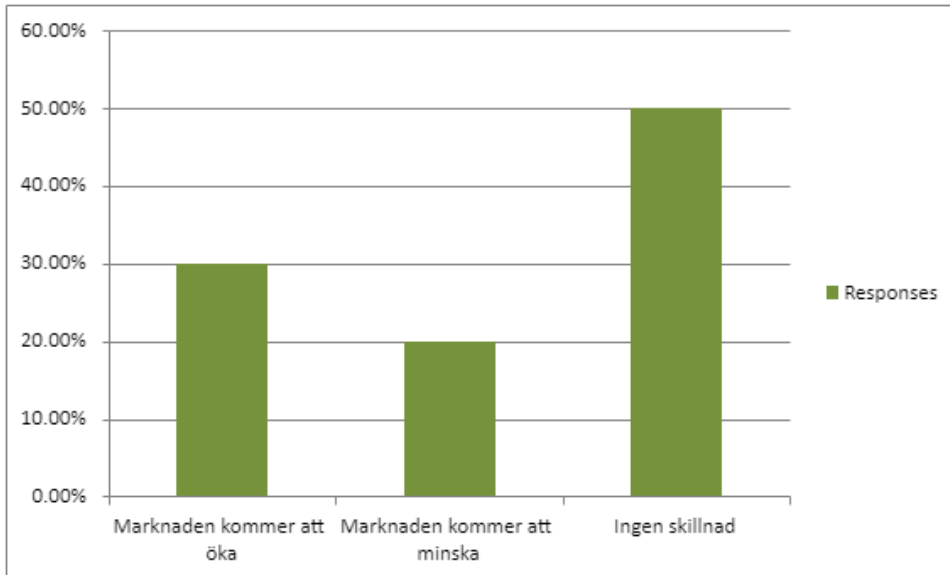
Gårdsbutiker och restauranger har direktkontakt med konsumenter (kunder/gäster) och har en bra möjlighet att påverka och informera dem om vildsvinsköttets fördelar och smakupplevelser på ett positivt sätt.

Grossister och detaljhandeln genomför kampanjer och söker vägar för att finna volymer och nya leverantörer.

Flera tillfrågade arbetar också med marknadsföring i sociala medier.

Kommentarer - Se bilaga 2

Hur tror ni att utvecklingen för vildsvinskött på marknaden kommer att se ut framåt?

"Hur tror ni att utvecklingen för vildsvinskött på marknaden kommer att se ut framåt?"
20 svarande av 22 tillfrågade.

30% av de tillfrågade tror att marknaden för vildsvinskött kommer att öka.

Tillgången av vildsvinskött är i obalans och det är centralt i kommentarerna till den här frågan. Den måste förändras för att man ska kunna nå konsument.

Detaljhandeln och grossisterna satsar inte på vildsvinskött om det inte finns tillräcklig tillgång för tex kampanjer, som skulle vara ett sätt skapa efterfrågan hos konsument. Även om konsumenterna vill köpa vildsvinsskött i sin matbutik så finns de sällan att få tag på.

Restaurangerna börjar inte med vildsvinskött på sina menyer om det inte finns en efterfrågan från gäster. Det finns dock ett fåtal restauranger som nischar sig med vildsvin och vilt och de restaurangerna är nöjda med efterfrågan och försäljning.

VHA säljer det vildsvinskött de har och de har större efterfrågan än vad de har tillgång. Det finns i alla fall de som tror på en positiv trend framåt men önskar då samarbete genom alla led från jägare till konsument för att skapa en bättre marknad.

Kommentarer - Se bilaga 2

Vilka insatser tycker ni behövs för att upprätthålla eller öka efterfrågan på vildsvinskött?

I kommentarerna till den här frågan finns många kreativa tankar och förslag. Man kan dela upp förslagen i fyra delar.

Tillgången - det behövs balans i tillgången av vildsvinskött för att kunna möta efterfrågan.

Information/marknadsföring - marknadsföring är viktigt och flera nämner "mer plats i TV soffan" Alla behöver hjälpas åt för att informera, promota och sprida budskapet om vildsvinsköttet och dess positiva egenskaper.

Prisbilden - för att öka efterfrågan från konsument behöver prisbilden ses över. De dyra kostnaderna hos VHA gör att köttet blir dyrt till slutkonsument och VHA har svårt att få verksamheterna att gå med vinst.

Gemensam satsning - för att öka marknaden efterfrågas samarbete mellan alla led i processen från jägare till konsument. Genom kompetensutbyte, samarbete, delaktighet och nya arbetssätt kan grunden till ett gemensamt arbete med vildsvinskött påbörjas.

Flera menar att processade produkter (tex korv, köttbullar) och blandade produkter går bättre att sälja än rena köttprodukter. Blandade produkter kan vara vildsvinskött blandat

med annat viltkött, kött från tamdjur eller vegetariska produkter. Det kan vara ett sätt att nå ut till en större antal konsumenter och få en bättre prisbild.

Fler vildsvin behöver komma in till VHA för att komma ut på marknaden. Arbetet med depåer är på frammarsch och är ett bra sätt att komma närmare jägarna.

Regeringsförslaget som säger att jägare, efter genomförd utbildning, ska få leverera små mängder vildsvin och vildsvinskött direkt till konsumenter, livsmedelsbutiker och till restauranger kommer att medföra förändring för marknaden för vildsvinskött.

Förslaget beräknas gå igenom under våren 2024.

Kommentarer - Se bilaga 2

Slutsatser

Marknaden har inte påverkats märkbart av ASF. Initialt fanns oro och vissa förändringar hos några målgrupper men marknaden har nu för de flesta återgått till det normala.

Det behövs en bättre balans i tillgången av vildsvinskött för att skapa och möta efterfrågan från konsument.

Undersökningen visar att man ser möjligheter att öka tillgång och efterfrågan om alla intressenter samarbetar för att nå dit.

Mer marknadsföring och information behövs från alla led för att skapa en positiv trend framåt.

Alla samtal med kontaktpersoner som genomförts i den här undersökningen har genererat stor kunskap om hur de olika aktörerna tänker och agerar. Varje kontakt har bidragit till den här rapporten.

Ett stort tack till alla som ställt upp och svarat på frågorna i enkäten på ett så positivt sätt.

Bilagor

Bilaga 1 - Enkätundersökningen

Bilaga 2 - Kommentarer i undersökningen